

Familierechtbank Brussel (Ned.), vonnis van 3 mei 2021

Adoptie – Erkenning – Artikel 23 WIPR – Kameroen – Volwassene – Artikel 365-2 BW – Omzeiling nationaliteit- en verblijfswetgeving

Adoption – Reconnaissance – Article 23 CODIP – Cameroun – Adulte – Article 365-2 C. civ. – Détournement dispositions légales relatives à la nationalité ou à l'accès au territoire

In de zaak van:

De heer A., met de Belgische nationaliteit, geboren te Oostende op [...], die woont te 8400 Oostende, Eiser,

In persoon aanwezig, bijgestaan door mr. Sylvie Micholt, advocaat met kantoor te 8000 Brugge, Maria van Bourgondiëlaan 7B [...]

tegen:

De Belgische Staat, Federale Overheidsdienst Justitie, vertegenwoordigd door de Minister van Justitie, met kabinet gevestigd te 1000 Brussel, Waterloolaan 115, Verweerder,

Vertegenwoordigd door mr. Marlies Sablon loco mr. Alain Bouteille, advocaat met kantoor te 1780 Wemmel, Koningin Astridlaan 49 [...]

De rechtbank spreekt het volgende vonnis uit in deze zaak, die zij in beraad nam op 19.04.2021.

I. Procedure

De rechtbank nam kennis van de volgende procedurestukken:

- het verzoekschrift op tegenspraak, neergelegd op de griffie op 10.11.2020;
- de beschikking overeenkomstig art. 747, §2 Ger. W. van 21.12.2020;
- de conclusie van eiser, digitaal neergelegd op 05.02.2021;
- de conclusie van verweerder, digitaal neergelegd op 22.02.2021.

Op de zitting van 29.04.2021 hoorde de rechtbank in raadkamer:

- de heer A. en mr. Sylvie Micholt;
- mr. Marlies Sablon voor verweerder;
- mevrouw Sofie Bollaert, substituut-procureur des Konings, in haar mondeling advies, waarop partijen konden repliceren.

Vervolgens nam de rechtbank de zaak in beraad.

Beide partijen legden een dossier met overtuigingsstukken neer.

Overeenkomstig artikel 748bis Ger. W. houdt de rechtbank enkel rekening met de laatst genomen (synthese)conclusies van de partijen.

De toepasselijke bepalingen van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken werden in acht genomen.

II. Feiten

Eiser diende op 14.10.2019 bij de Federale Centrale Autoriteit van de FOD Justitie (hierna 'FCA') een verzoek in tot erkenning van de adoptie tot stand gebracht door het vonnis van de 'Tribunal de Grande Instance' (vrij vertaald als rechtbank van eerste aanleg) van Mfoundi te Yaoundé (Kameroen) van 13.06.2016.

Het betreft de adoptie door eiser van B., geboren te [...] (Kameroen) op [...], waarbij zijn naam werd gewijzigd naar [...].

Ten gevolge van dit vonnis werd de Kameroense geboorteakte van B. aangepast. Eiser werd toegevoegd als vader en de naam werd aangepast.

De FCA besliste op 16.09.2020 om de adoptie niet te erkennen. De FCA meent dat de adoptie erop gericht was om de wetsbepalingen inzake de nationaliteit of betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen te omzeilen, gelet op de leeftijd van de geadopteerde en zijn eerdere pogingen om een visum te verkrijgen.

Deze beslissing werd op 17.09.2019 aan eiser betekend bij aangetekende brief met ontvangstbewijs.

Eiser stelde beroep in tegen deze beslissing bij verzoekschrift neergelegd op de griffie van deze rechtbank op 10.11.2019.

III. Vordering

Eiser vraagt de rechtbank om zijn vordering ontvankelijk en gegrond te verklaren en vervolgens:

- de beslissing van de Federale Centrale Autoriteit d.d. 16.09.2020 aangaande de adoptie door eiser te vernietigen,
- de adoptie van eiser betreffende B. te erkennen,
- het vonnis uitvoerbaar bij voorraad te verklaren niettegenstaande elke verhaal, zonder borgstelling en met uitsluiting van het vermogen tot kantonnement,
- de rechtsplegingsvergoeding om te slaan tussen partijen,
- in ondergeschikte orde, verweerder te veroordelen tot alle kosten van de procedure, de geïndexeerde rechtsplegingsvergoeding van 1.440 euro inbegrepen en in uiterst ondergeschikte orde, indien eiser zou worden veroordeeld tot de rechtsplegingsvergoeding, deze te verminderen tot het minimumbedrag van 90 euro.

Verweerder verzoekt de rechtbank om de vordering van eiser ontvankelijk maar ongegrond te verklaren, hem van zijn vordering af te wijzen en hem te veroordelen tot de kosten van het geding, begroot op 1.440,00 euro rechtsplegingsvergoeding.

IV. Beoordeling

IV.1 *Ontvankelijkheid*

De ontvankelijkheid van de vordering wordt niet betwist en de rechtbank stelt geen gronden van onontvankelijkheid vast die zij ambtshalve moet opwerpen.

Het beroep werd tijdig ingesteld binnen de in artikel 367-3, §1, eerste lid van het oud Burgerlijk Wetboek (oud BW) bepaalde termijn van zestig dagen te rekenen van de overhandiging of de betekening van de beslissing van de federale centrale autoriteit. Het beroep, ingesteld bij tegensprekelijk verzoekschrift, is ook regelmatig naar de vorm.

Het beroep is ontvankelijk.

IV.2 *Grond van de zaak*

Eiser verzocht de FCA om het Kameroense vonnis d.d. 13.06.2016 van 'Tribunal de Grande Instance' van Mfoundi te Yaoundé waarbij de adoptie werd uitgesproken door hem van B., geboren te [...] (Kameroen) op [...] te erkennen.

Deze adoptie wordt niet beheerst door het Haags Adoptieverdrag, aangezien B. meerderjarig was op het moment van de adoptie.

Artikel 72 van het Wetboek van Internationaal Privaatrecht (WIPR) bepaalt in dergelijk geval dat een buitenlandse rechterlijke beslissing of authentieke akte houdende totstandkoming van een adoptie niet erkend wordt in België indien de bepalingen van de artikelen 365-1 tot 366-3 van het oud Burgerlijk Wetboek niet werden in acht genomen.

In afwijking van de normale regeling inzake de erkenning van buitenlandse rechterlijke beslissingen (artikel 23 WIPR), heeft de wetgever de erkenning in België van de in het buitenland gewezen beslissingen inzake adoptie uitsluitend toevertrouwd aan de administratieve overheid.

Bijgevolg is de vraag tot erkenning van een buitenlandse adoptiebeslissing in eerste instantie geen zaak van de rechterlijke macht, maar een administratieve aangelegenheid die door de bevoegde Belgische diplomatieke of consulaire posten of door de Dienst Internationale Adoptie van de FCA moet worden onderzocht.

Artikel 365-1 oud BW luidt als volgt (onderlijning door de rechtbank):

"Rechterlijke beslissingen en openbare akten houdende totstandkoming van een adoptie in een andere Staat, worden in België erkend indien:

1° de adoptie is tot stand gekomen door de autoriteit welke door het recht van die Staat als bevoegd wordt beschouwd, conform de geldende vormvereisten en procedures in die Staat;

2° de beslissing houdende adoptie in die Staat als in kracht van gewijsde gegaan kan worden beschouwd;

3° de artikelen 361-1 tot 361-4 in acht zijn genomen wanneer het kind van zijn Staat van herkomst naar België werd, wordt of moet worden overgebracht, na adoptie in die Staat door een persoon of personen die op dat tijdstip hun gewone verblijfplaats in België hadden. De inachtneming van de in de artikelen 361-3 en 361-4 bedoelde voorwaarden wordt door de bevoegde gemeenschap bevestigd."

De adoptie moet dus formeel én ten gronde tot stand zijn gekomen overeenkomstig de wet van de staat waar zij is tot stand gekomen - hier Kameroen - en als definitief kunnen worden beschouwd.

Artikel 365-1, 3° oud BW is niet van toepassing omdat de geadopteerde meerderjarig was ten tijde van de adoptie.

De FCA betwist daarnaast niet dat de voorwaarden opgenomen in artikel 365-1, 1° en 2° oud BW werden nageleefd.

Artikel 365-2 oud BW omschrijft de negatieve weigeringsgronden, de gevallen waarin een buitenlandse adoptie in België niet kan worden erkend, als volgt:

"Evenwel wordt de erkenning geweigerd wanneer de adoptanten bewust bedrog hebben gepleegd tijdens de procedure of indien de adoptie is tot stand gekomen met het oog op het ontduiken van de wet. Van deze regel kan slechts worden afgeweken indien behoorlijk vastgestelde redenen met betrekking tot de eerbied voor de rechten van het kind dit vereisen.

De erkenning wordt in elk geval geweigerd:

1° indien de adoptie, rekening houdend met het hoger belang van het kind en met de fundamentele rechten die het op grond van het internationaal recht toekomen, kennelijk strijdig is met de openbare orde; of

2° indien een kind dat in België zijn gewone verblijfplaats heeft, met het oog op zijn adoptie naar het buitenland is overgebracht met miskennis van de artikelen 362-2 tot 362-4; of

3° indien de adoptie erop was gericht de wetsbepalingen inzake de nationaliteit of die betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen te omzeilen."

De FCA weigerde het Kameroense adoptievonniss te erkennen, omdat het meent dat artikel 365-2, tweede lid, 3° oud BW geschonden is, meer bepaald dat de adoptie erop gericht was de wetsbepalingen inzake de nationaliteit of die betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, te omzeilen.

De FCA baseert zich daarvoor op de inlichtingen verstrekt door de Dienst Vreemdelingenzaken, geciteerd als volgt:

"B. is bij onze diensten gekend. In februari 2015, november 2015 en november 2016 heeft hij namelijk driemaal een visum kort verblijf aangevraagd. In de eerste twee aanvragen was A. de garant. De derde aanvraag was op uitnodiging van het European Circus Festival. De drie aanvragen werden door onze dienst geweigerd, onder andere wegens geen garantie op terugkeer naar het land van oorsprong.

Uit de thans voorliggende stukken blijkt dat het verzoekschrift tot de adoptie reeds ingediend was op het moment van de tweede visumaanvraag. Betrokkenen hebben destijds dus verzwegen dat er een adoptieprocedure lopende was.

Uit het dossier blijkt dat A. zich in 2012 eveneens garant had gesteld in het kader van een visumaanvraag kort verblijf voor een andere Kameroener [...]. Het visum werd door onze dienst geweigerd.

Gezien de leeftijd van de geadopteerde en zijn eerdere pogingen om een visum te bekomen, is het niet uitgesloten dat het hoofddoel erin bestaat een verblijfsrechtelijk voordeel te verkrijgen. Anderzijds is het enigszins opvallend dat de adoptie reeds in 2016 uitgesproken werd maar dat nu pas de erkenning gevraagd wordt..."

Eiser, de heer A., werd op verzoek van de procureur des Konings op 16.05.2020 verhoord door de politie in verband met de gevraagde erkenning van de adoptie. Hij verklaarde dat hij een vader/zoon relatie heeft met B., dat zij elkaar een tiental jaar geleden leerden kennen in Yaoundé (Kameroen), dat

zij dagelijks bellen, dat hij verschillende keren naar Kameroen is geweest, dat hij dan steeds voor 20 dagen op het adres van B. verblijft en dat zijn laatste bezoek dateert van 08.10.2019.

Ook verklaarde eiser dat het altijd zijn wens was geweest om iemand te adopteren maar dat het er door zijn werk in de horeca nooit van is gekomen, dat B. een carrière heeft in Kameroen en niet de intentie heeft om naar België te komen, maar enkel om hier vakanties door te brengen. Eiser verklaarde dat het niet voldoende is om B. financieel te ondersteunen, aangezien zijn eigen vader niet voor hem zorgt en hij in een pleeggezin heeft verbleven; B. zou de behoefte hebben naar een vader en zichzelf naar een zoon.

Over de levensomstandigheden van B. verklaarde eiser dat hij een carrière heeft als zanger, songwriter, weddingplanner, en dat hij zijn eigen vennootschap heeft en goed zijn boterham verdient, en dat hij alleen woont in Douala, op een appartement. Volgens eiser leeft de vader van B. nog, maar zijn moeder niet meer, heeft hij geen contact meer met zijn vader en heeft hij twee zussen en drie broers die in Yaoundé wonen.

Op de vraag waarom hij pas in oktober 2019 vroeg om het adoptievonnis van 13.06.2016 te erkennen, antwoordde eiser dat het lange tijd heeft geduurd om de nodige attesten te verzamelen en dat de procedure een lange tijd heeft aangesleept.

Eiser betwist dat de adoptie er op zou zijn gericht om de Belgische nationaliteits- of verblijfswetgeving te omzeilen. Hij wil dat de adoptie in België wordt erkend opdat hij ook in België zou worden beschouwd als juridische vader van B. en dat deze hem gemakkelijker in België zou kunnen komen bezoeken.

Volgens eiser schendt de weigeringsbeslissing van de FCA het familieleven tussen eiser en B., zoals beschermd door artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

Het recht van eenieder op respect voor zijn privé- en familieleven in de zin van artikel 8 EVRM, is echter geen absoluut recht. Inmenging van de overheid op het recht op familieleven is mogelijk, voor zover bij wet voorzien en voor zover noodzakelijk in een democratische samenleving in het belang van onder meer de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land. In die zin beschermt artikel 8 EVRM ook enkel waarachtige adopties, en niet de zogeheten 'schijnadopties', die erop gericht zijn de verblijfswetgeving te omzeilen. Artikel 365-2, tweede lid, 30 oud BW voldoet aan de voormelde vereisten.

De rechtbank stelt vast dat B. inderdaad al drie visumaanvragen heeft gedaan om naar België te komen.

Anders dan de FCA voorhoudt, blijkt uit de voorgelegde stukken echter dat bij de tweede visumaanvraag in november 2015, het adoptieverzoek geenszins werd verzwegen. Er werd daarentegen uitdrukkelijk vermeld dat het visum werd aangevraagd om de 'voogd' te bezoeken. Om de familiale band te staven, werd het ingediende adoptieverzoek voorgelegd, alsook uittreksels van de processen-verbaal van de terechtzittingen in de adoptiezaak.

Ook blijkt dat B. de derde visumaanvraag had ingediend omdat hij was uitgenodigd door het European Circus Festival, waarvan de organisatoren goed bevriend zijn met eiser. Eiser legt ook stukken voor waaruit blijkt dat B. inderdaad een 'artiest' (zanger en liedjestekstschrijver) blijkt te zijn in Kameroen, met artiestennaam [...] en er eigenaar is van een restaurant, en dat het bijgevolg niet zijn bedoeling is om zich in België te vestigen, en al zeker niet om dit door middel van de adoptie te realiseren.

Hoewel dit inderdaad niets zegt over de toekomst, zoals de FCA opmerkt, is de rechtbank van oordeel dat deze vaststellingen een ander licht werpen op de zaak en dat op basis van de informatie die nu voorligt, het niet bewezen is dat eiser en/of B., de bedoeling zouden hebben om met de adoptie uitgesproken in Kameroen, de Belgische verblijfswetgeving te omzeilen.

Het openbaar ministerie verleende ook gunstig advies voor de vordering van eiser.

De vordering van eiser is gegrond.

V. Kosten van het geding

Verweerder wordt als de in het ongelijk gestelde partij verwezen in de kosten van het geding, zoals hierna begroot.

VI. Beslissing van de rechtbank

De rechtbank doet uitspraak in eerste aanleg en op tegenspraak,

Verklaart de vordering van eiser ontvankelijk en gegrond.

Veroordeelt verweerder tot de kosten van het geding, voor eiser begroot op 1.440 euro rechtsplegingsvergoeding en voor het overige begroot op 20 euro bijzondere bijdrage Begrotingsfonds juridische tweedelijnsbijstand en op 165 euro rolrechten, te innen door de FOD Financiën.

Aldus gevonnist en uitgesproken ter openbare terechtzitting van de 32ste kamer van de Nederlandstalige Rechtbank van Eerste Aanleg Brussel, sectie Familierechtbank, op 03-05-2021

waar aanwezig waren en zitting namen:

Mevrouw K. Verelst: familierechter,
Mevrouw A. De Cooman: griffier.